

مالیات‌ها و خط‌مشی تقسیم سود سهام بانک‌ها (شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران)

محمد کاظم کرونی، m.korooni@yahoo.com

کارشناس ارشد حسابداری دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

سعید فتاحی، s.fatahi5472@gmail.com

کارشناس ارشد حسابداری دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بندرعباس

پرویز سعیدی، parvizaeeidi@yahoo.com

استادیار دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بندرعباس

چکیده- هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تاثیر مالیات‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود سهام بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است. دوره زمانی تحقیق سال‌های ۸۱ تا ۹۰ را دربر می‌گیرد. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار را تشکیل می‌دهند. با ایجاد محدودیت از طریق روش حذفی تعدادی از بانک‌ها که شرایط نمونه را داشتند انتخاب گردیدند. با توجه به اینکه آزمون نرمال بودن داده‌ها، نشان داد که داده‌ها نرمال هستند از آزمون‌های استنباطی مناسب استفاده گردید. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین دو متغیر نرخ مالیات بر درآمد و میزان تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و همچنین رابطه معناداری بین دو متغیر میزان سود بانک‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نیز هست و رابطه معناداری معکوس بین دو متغیر نرخ نهایی مالیات سهامدار و سیاست تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود داشته و در نهایت رابطه معناداری بین دو متغیر نرخ مالیات‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود سهام بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد.

واژگان کلیدی: نرخ مالیات بر درآمد، تقسیم سود، سود بانک‌ها، خط‌مشی تقسیم سود، نرخ نهایی مالیات سهامدار

۱- مقدمه

اقتصاددانان بر این عقیده‌اند که معقول‌ترین و مناسب‌ترین نوع درآمد دولت، مالیات است و افزون بر این، مهم‌ترین ابزار برای اعمال سیاست‌های مالی به شمار می‌آید. همچنین، به عنوان مهم‌ترین بازار برای انتقال درآمد از گروهی از جامعه به گروه دیگر جامعه مورد استفاده قرار می‌گیرد. از این‌رو، مالیات را موثرترین ابزار اقتصادی دولت می‌دانند.

از سویی دیگر کشورهایی مانند کشور ما که برای تامین هزینه‌های دولت، بیشتر به درآمدهای فروش منابع طبیعی تکیه دارند یا به طور کلی، تک محصولی هستند، توجه بیشتر به نقش مالیات‌ها در بودجه دولت و انجام اقداماتی به منظور افزایش سهم این نوع درآمدها در کل درآمدهای دولت، ضرورت دارد.

در هر حال فرضیه‌های بر پایه مالیات عقیده دارند که سازمان‌ها احتمالاً ممکن است انگیزه‌ای برای دریافت درآمدهای بیشتری از سود سهام بر مبنای اصلاحات مالیاتی دارند به عنوان مثال مالیات بر مبنای سود سهام قابلیت کم شدن در منبع را دارد بنابراین درآمدهای سود سهام معاف از مالیات بوده در حالی که مالیات بر درآمد عمومی محاسبه می‌شود بسیاری از محققین عقیده دارند که سرمایه‌گذاران شرکتی به سمت سود سهام بالاتر جذب شوند دلیل دیگر برای ترجیح دادن سود سهام بالاتر می‌تواند نقش مورد محتاط باشد سازمان‌ها اغلب مشروط به محدودیت‌های خاصی در منشورشان هستند (مانند نقش مورد محتاط) که از سرمایه‌گذاری در شرکت‌هایی که سود پرداخت نمی‌کنند یا کم پرداخت می‌کنند، جلوگیری می‌کند.

دو فرضیه بالا نبایستی مانند تصمیم‌های سود سهام شرکتی که می‌توانند هم‌زمان بر آن‌ها تاثیر گذار خواهند بود دیده شوند. بر مبنای نوع سازمان تمایل برای سود سهام کم یا زیاد نیز تغییر می‌کند به عنوان مثال در شرکت‌هایی که تعداد سهام بیشتری توسط شرکت‌های بانکداری ارائه می‌شود سود سهام قابل توزیع احتمالاً کم خواهد بود که به این دلیل است که بانک‌ها ایمنی بیشتری را برای وام‌های خودشان در قالب عایدی‌های تثبیت شده جستجو می‌کنند در حالی که شرکت‌های بیمه پرداخت سود منظم و بالا را ترجیح می‌دهند تا بتوانند نیازهای نقدی خویش را تامین کنند ضمناً موجودیت فرصت‌های رشد ممکن است بر سیاست‌های توزیع سود سهام شرکتی به شکل کاملاً متفاوتی تاثیر گذار باشد به عنوان مثال بعضی شرکت‌ها ممکن است به هنگام در دسترس بودن فرصت‌های رشد دوره پرداخت سود سهام را کاهش دهند و مایل به افزایش دوره پرداخت سود سهام باشند تا موقعیت اقتصادی مناسبی در بازار پیدا کنند تا ارزش بازاری سهام خویش را بهبود بخشند در حالی که دیگر شرکت‌ها ممکن است سود سهام خود را در مرحله‌ی رشد کاهش دهند تا پروژه‌های سرمایه‌گذاری را از محل منابع داخلی انجام دهند. بنابراین از هزینه‌های خارجی گزاف پرهیز می‌کنند. سیاست‌های سود سهام در کشورهای مختلف، متفاوت است (لاپورتا و همکاران، ۲۰۰۰)؛ بنابراین، ارتباط مالیات‌ها و سیاست تقسیم سود نیز در کشورها و محیط‌های مختلف، تفاوت دارد. این امر از عوامل متعددی از جمله محدودیت‌های قانونی و محرک‌های مالیاتی و نشأت می‌گیرد. هدف پژوهش حاضر، بررسی تاثیر مالیات‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود سهام بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

۲- مبانی نظری و پیشنهادیه تحقیق

مهم‌ترین تصمیم‌گیری‌ها در موسسات به ترتیب تصمیمات سرمایه‌گذاری، تصمیمات تامین مالی و تصمیمات مربوط به تقسیم سود سهام است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود سومین تصمیم‌گیری مهم در موسسات مربوط به سیاست تقسیم سود سهام است، یعنی درصدی از سود که به طور نقد به سهامداران پرداخت می‌شود. بدیهی است پرداخت سود سهام، مبلغ سود انباشته شده در موسسه را کاهش می‌دهد و بر مجموع منابع تامین مالی داخلی آن تاثیر می‌گذارد، از این‌رو باید ارتباط آن را با تصمیمات تامین مالی مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. از طرف دیگر تقسیم سود سهام ممکن است بر ارزش بازار سهام نیز تاثیر بگذارد، بنابراین ارتباط بین تقسیم سود و ارزش بازار سهام نیز نیاز به بررسی دارد.

سیاست تقسیم سود رویه شرکت در پرداخت سود به عنوان سود تقسیمی یا انباشته کردن آن به صورت سود انباشته برای سرمایه‌گذاری مجدد در شرکت می‌باشد. سیاست تقسیم سود رابطه بین پرداخت سود تقسیمی به سهامداران و سرمایه‌گذاری مجدد در شرکت را تعیین می‌کند. بنابراین سیاست تقسیم سود بخش مهمی از راهبردهای بلندمدت تامین مالی شرکت‌ها می‌باشد (حجازی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۷).

استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی، تمایل دارند از توان شرکت در ایجاد منابع نقدی آگاهی یابند تا از یک‌سو تصویری روشن از وضعیت کنونی شرکت به دست آورند و از سوی دیگر، بتوانند وضعیت آینده شرکت را مورد ارزیابی قرار دهند. در این میان، سود سهام نقدی به دلیل عینیت و ملموس بودن، برای ذی‌نفعان شرکت، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. این مسئله نزد مدیران شرکت‌ها نیز دارای اهمیت است، از این‌رو، بخشی از توان و توجه مدیران شرکت معطوف به مقوله‌ای است که از آن با عنوان سیاست تقسیم سود یاد می‌شود.

همانند سایر تصمیم‌گیری‌های مهم، تصمیم‌گیری در مورد تقسیم سود نیز دارای دو جنبه تئوری و عملی است. به احتمال زیاد، نخستین نظریه در مورد ارتباط بین تقسیم سود و ارزش بازار هر سهم از جانب جان با ویلیامز در سال ۱۹۸۳ مطرح شده است. به نظر او ارزش بازار یک دارایی مالی برابر با ارزش فعلی کلیه پرداخت‌های برآوردی آینده آن تحت عنوان تقسیم سود است که با توجه به آینده و سایر موقعیت‌هایی که برای سرمایه‌گذار وجود دارد، تنزیل شده است. اگرچه نظریه ویلیامز براساس هدف به حداکثر رساندن سود موسسات طرح‌ریزی شده بود، ولی بعدها تغییراتی در ساختار آن داده شد. از زمان ویلیامز تاکنون بسیاری از

علمای مالیه تلاش کرده‌اند تا به گونه‌ای ارتباط بین سیاست تقسیم سود موسسات را با ارزشیابی بازار سهام آن‌ها تعیین کنند.

از مجموع عواید شرکت، مخارج و هزینه‌های مختلف کسر می‌گردد و درآمد ویژه باقی می‌ماند که به نرخ‌های تصاعدی مشمول مالیات قرار می‌گیرد. لیکن محاسبه درآمد ویژه شرکت‌ها و نوع هزینه‌هایی که باید کسر شود به سادگی امکان‌پذیر نیست. از طرف دیگر باید میان مالیات و سرمایه‌ی اولیه‌ی تشکیل شرکت‌ها تناسب معقولی برقرار گردد تا عدالت مالیاتی رعایت شود؛ به گونه‌ای که شرکت‌های با سرمایه‌ی اولیه‌ی کمتر مالیات کمتری نسبت به شرکت‌های با سرمایه‌ی اولیه‌ی بیشتر پردازند. برای حل این مسائل روش‌های مختلف مالی و حسابداری به کار گرفته می‌شود.

شرکت‌های بازرگانی سعی می‌کنند که قیمت و میزان تولید خود را به نحوی تنظیم کنند که منافع آن‌ها حداکثر شود، پس همیشه این امکان وجود دارد که شرکت‌های مذکور از طریق افزایش قیمت کالای خود قسمتی از مالیات متعلقه را به مصرف‌کنندگان انتقال دهند. چنانچه تقاضا برای کالای مزبور در مقابل افزایش قیمت چندان تغییر نکند (مردم مجبور باشند آن کالا را تهیه کنند و کالا ضروری باشد) امکان انتقال مالیات بیشتر است.

مالیات بر درآمد شرکت‌ها از مقدار وجوهی که در سرمایه‌گذاری جدید به کار می‌افتد می‌کاهد، زیرا این نوع مالیات باعث می‌گردد که از سرمایه‌گذاری مجدد مقدار وجوهی که به عنوان مالیات به دولت پرداخت می‌شود جلوگیری به عمل آید و سود قابل توزیع بین صاحبان سهام نیز کاسته شود. واضح است که کاهش پس‌انداز شرکت و هم‌چنین تنزل پس‌انداز صاحبان سهام به علت تقلیل سود سهام که در نتیجه وضع مالیات حاصل شده است، در بازار پول و سرمایه اثر می‌گذارد و نتیجتاً در کاهش سرمایه‌گذاری مؤثر واقع می‌شود. به همین جهت در بسیاری از کشورها سود توزیع نشده شرکت‌ها از پرداخت مالیات معاف می‌گردد و در تعیین نرخ‌های مالیات بر درآمد شرکت‌ها نیز جانب اعتدال رعایت می‌شود.

بررسی قوانین مالیاتی ایران حاکی از آن است که بخشی از هزینه‌های شرکت در محاسبه مالیات از درآمد شرکت قابل کسر نیستند. بنابراین می‌توان گفت که ساختار هزینه‌های شرکت از دو قسمت تشکیل گردیده است که عبارتند از:

۱- هزینه‌های قابل وصول ۲- هزینه‌های غیرقابل وصول

براساس طبقه‌بندی فوق هزینه بهره، جز هزینه‌های قابل قبول و سود سهام پرداختنی به سهامداران به عنوان یکی از هزینه‌های غیرقابل قبول شرکت تلقی می‌گردد و در نتیجه مفهومی تحت عنوان مزیت مالیاتی استفاده از بدهی بوجود می‌آید.

در رابطه با شرکت‌ها علاوه بر موارد فوق، قوانین مالیاتی تسهیلات دیگری را نیز فراهم نموده‌اند که می‌توانند موجب ترغیب شرکت‌ها به انجام برخی از اقدامات و فعالیت‌ها گردند. برای مثال شرکت‌هایی که اقدام به توسعه و تکمیل واحدهای تولیدی خود نمایند، با رعایت شرایط مذکور در قانون، از پرداخت بخشی از مالیات شرکت معاف می‌گردند (هاشمی و محرابی، ۱۳۸۷: ۱۴۱).

مشایخ و عبدالمهی (۱۳۹۰)، رابطه بین تمرکز مالکیت، عملکرد شرکت و سیاست تقسیم سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق نشان داد در سطح اطمینان ۹۵٪ بین تمرکز مالکیت و دو معیار عملکرد رابطه معنادار وجود دارد، یعنی هرچه تمرکز مالکیت بیشتر باشد، کنترل بیشتری بر مدیران اعمال شده، عملکرد شرکت بهبود می‌یابد همچنین بین معیارهای عملکرد و نسبت سود تقسیمی رابطه معنادار مشاهده شد، به این معنا که بهبود عملکرد می‌تواند افزایش سود تقسیمی را به دنبال داشته باشد. در عین حال، از نظر آماری رابطه معنادار بین تمرکز مالکیت و نسبت سود تقسیمی مشاهده نشد.

شورورزی و همکاران (۱۳۸۹)، طی پژوهشی ارتباط بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود را بررسی کردند. در این پژوهش ارتباط بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار گرفته است. واحدهای انتفاعی و سازمان‌ها همانند تمام پدیده‌های ساخت بشر دارای چرخه عمر هستند. پرسش اساسی در این پژوهش این است که فرصت‌های سرمایه‌گذاری بر روی سیاست‌های تقسیم سود تاثیر دارد یا خیر؟ که این پرسش منجر به تدوین فرضیه‌ای با همین مضمون گردیده است. جامعه آماری این تحقیق کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. برای آزمون فرضیات از روش ضریب همبستگی و آزمون رگرسیون خطی برای ۷۱ شرکت نمونه در طی یک دوره ۶ ساله با استفاده از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که در حالت کلی بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود ارتباط مستقیمی وجود دارد و همچنین بررسی صنایع موید این نکته بود که در صنایع خودرو و ساخت قطعات، سیمان و کاشی بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود ارتباط مستقیمی وجود دارد.

کرمی و همکاران (۱۳۸۹)، به بررسی تئوری نمایندگی و تئوری علامت‌دهی در سیاست تقسیم سود به بررسی نقش سرمایه‌گذاران نهادی پرداختند. در این پژوهش، دو نگرش مختلف (یعنی تئوری نمایندگی و تئوری علامت‌دهی) در مورد سرمایه‌گذاران نهادی، آزموده شده است. برای آزمون ارتباط بین سیاست تقسیم سود شرکت و مالکیت نهادی، از سه مدل رگرسیون استفاده شده است. به طور کلی نتایج تحقیق بیانگر وجود یک رابطه منفی، بین سطح سرمایه‌گذاران نهادی و سود سهام پرداختی از سوی شرکت بوده و موید تئوری علامت‌دهی است. این امر نشان می‌دهد که حضور سهامداران نهادی سبب کاهش استفاده از سود سهام به عنوان علامتی برای عملکرد خوب شرکت می‌شود. همچنین براساس شواهد به دست آمده، رابطه مثبت معناداری بین تمرکز نهادی و سود سهام پرداختی از سوی شرکت وجود دارد که مطابق با تئوری نمایندگی است.

۳- فرضیه‌های تحقیق

با توجه به اهداف تحقیق، فرضیه‌های زیر مطرح می‌گردد تا اطلاعات بر مبنای آنها جماع‌آوری و سپس نسبت به آزمون فرضیه‌ها اقدام گردد.

۳-۱- فرضیه اصلی تحقیق:

نرخ مالیات‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود سهام بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد.

۳-۲- فرضیه‌های فرعی تحقیق:

۱- نرخ مالیات بر درآمد بر میزان تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد.

۲- میزان سود بانک‌ها بر خط‌مشی تقسیم بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیر دارد.

۴- روش پژوهش

تحقیق حاضر، تحقیقی توصیفی بوده که از حیث هدف کاربردی و از نظر روش علی پس‌رویدادی می‌باشد. و به دلیل این‌که داده‌های تحقق یافته از صورت‌های مالی (بانک‌ها) گردآوری می‌شود بنابراین گذشته‌نگر و پس‌رویدادی می‌باشند. به منظور آزمون فرضیه‌های تحقیق از روش‌های اقتصادسنجی و آمار استنباطی استفاده گردیده است، پس از گردآوری داده‌های تحقیق از روی صورت‌های مالی حسابرسی شده بانک‌ها، داده‌ها در جداول مخصوص انتقال و سپس آزمون نرمال بودن داده‌ها که از آزمون کالموگروف -

اسمیرنوف استفاده گردیده است در این آزمون سطح معناداری کمتر از ۵٪ باشد فرض صفر در سطح ۹۵٪ اطمینان رد می‌شود، به منظور اطمینان بیشتر برای هر یک از متغیرهای تحقیق آزمون نرمال بودن انجام شد و با توجه به اینکه داده‌ها نرمال بوده‌اند از آزمون استنباطی شامل همبستگی و رگرسیون استفاده گردید، همچنین یکی از آزمون‌هایی که در این پژوهش انجام شده است آزمون دوربین - واتسون بوده است، این آزمون یکی از مهمترین آزمون‌های تشخیص فرضیه استقلال خطاها را نشان می‌دهد و معمولاً بین ۱/۵ تا ۲/۵ مناسب می‌باشد، که از آنها استفاده گردیده است.

۴-۱- نحوه اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق

۴-۱-۱- مالیات (متغیر مستقل)

در این پژوهش مالیات با استفاده از متغیرهای نرخ نهایی مالیات سهامدار و نرخ مالیات بر درآمد عملیاتی می‌شود. طبق قانون مالیات‌های مستقیم نرخ مالیات بر درآمد ۱۰٪ می‌باشد. و نرخ نهایی مالیات عبارت است از مالیات پس از کسر معافیت‌های مالیاتی.

۴-۱-۲- سیاست تقسیم سود (متغیر وابسته)

در این پژوهش سیاست تقسیم سود با استفاده از دو متغیر سود سهام توزیع شده و شدت توزیع سود عملیاتی می‌شود.

سود سهام پرداختنی = سود سهام توزیع شده

جمع سود پرداختی به کل دارایی‌ها = شدت توزیع سود

۵- آزمون فرضیه‌های فرعی تحقیق:

۵-۱- آزمون فرضیه فرعی اول تحقیق:

طبق جدول شماره (۱) ضریب همبستگی پیرسون بین دو متغیر نرخ مالیات بر درآمد بر میزان تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برابر با (۰.۶۶۰a) است. این عدد در سطح خطای ۵٪ رابطه معنی داری را بین دو متغیر نرخ مالیات بر درآمد بر میزان تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را نشان می‌دهد. بنابراین می‌توان بیان نمود، از آن‌جا که (sig)، کمتر از پنج درصد است، فرض H_0 در سطح خطای پنج درصد رد می‌شود و وجود همبستگی بین این دو متغیر تایید می‌شود. مقدار آماره دوربین - واتسون طبق جدول فوق، مقدار آن برابر (۱.۶۲۷) می‌باشد و این عدد نشان می‌دهد که خطاها از یکدیگر

مستقل هستند و بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد و فرض همبستگی بین خطاها رد می‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد.

جدول ۱

Variables Entered/Removedb						
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method			
1	Taxa	.	Enter			
a. All requested variables entered. b. Dependent Variable: Dividend						
Model Summaryb						
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson	
1	.660a	.435	.435	.49347	1.627	
a. Predictors: (Constant), Tax b. Dependent Variable: Dividend						
ANOVAb						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	349.697	1	349.697	1436.031	.000a
	Residual	453.671	1863	.244		
	Total	803.368	1864			
a. Predictors: (Constant), Tax b. Dependent Variable: Dividend						
Coefficientsa						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2.748	.016		168.532	.000
	Tax	.277	.007	.660	37.895	.000
a. Dependent Variable: Dividend						

با توجه به خروجی (ANOVA) و این که (sig) کمتر از پنج درصد می‌باشد، فرض خطی بودن رابطه بین دو متغیر تایید می‌گردد. در خروجی نگاره شماره (۱) و در ستون (B)، به ترتیب مقدار ثابت و ضریب متغیر مستقل در معادله رگرسیون ارائه شده است و این معادله به صورت زیر می‌باشد:

$$\text{Dividend} = 2.748 + .277 \cdot \text{Tax} + e$$

طبق خروجی نگاره شماره (۱)، بقیه ستون‌های این نگاره شامل معیار ضرایب ستون (B)، آماره تی استیودنت (t) و سطح معناداری آزمون (sig)، است که جهت آزمون فرض تساوی هر یک از ضرایب ستون (B)، با عدد صفر به کار می‌رود. از آنجایی که در این خروجی، (sig=0) آزمون تساوی ضریب رگرسیون و

مقدار ثابت، برابر با صفر و کوچکتر از پنج درصد است. بنابراین فرض تساوی این دو ضریب با صفر رد می‌شود و نباید آن‌ها را از معادله رگرسیون حذف کرد.

۵-۲- آزمون فرضیه فرعی دوم تحقیق:

جدول ۲

Variables Entered/Removedb						
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method			
1	Dividenda	.	Enter			
a. All requested variables entered.						
b. Dependent Variable: Policyofprofit						
Model Summaryb						
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson	
1	.964a	.929	.926	.02004	1.181	
a. Predictors: (Constant), Dividend						
b. Dependent Variable: Policyofprofit						
ANOVA						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	.110	1	.110	275.199	.000a
	Residual	.008	21	.000		
	Total	.119	22			
a. Predictors: (Constant), Dividend						
b. Dependent Variable: Policyofprofit						
Coefficientsa						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	7.579	.023		326.351	.000
	Dividend	-.278	.017	-.964	-16.589	.000
a. Dependent Variable: Policyofprofit						
Residuals Statisticsa						
		Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value		7.0842	7.2498	7.1996	.07086	23
Residual		-.03524	.04534	.00000	.01957	23
Std. Predicted Value		-1.628	.709	.000	1.000	23
Std. Residual		-1.759	2.263	.000	.977	23

Variables Entered/Removedb			
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Dividenda	.	Enter
a. Dependent Variable: Policyofprofit			

طبق جدول شماره (۲) ضریب همبستگی پیرسون بین دو متغیر میزان سود بانک‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برابر با (964a). است. این عدد در سطح خطای ۵٪ رابطه معنی‌داری را بین دو متغیر میزان سود بانک‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را نشان می‌دهد. از آن‌جا که (sig)، کمتر از پنج درصد است، فرض H_0 در سطح خطای پنج درصد رد می‌شود و وجود همبستگی بین این دو متغیر تایید می‌شود. مقدار آماره دوربین - واتسون طبق جدول شماره (۲)، مقدار آن برابر (1.181) می‌باشد و این عدد نشان می‌دهد که خطاها از یکدیگر مستقل هستند و بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد و فرض همبستگی بین خطاها رد می‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. با توجه به خروجی (ANOVA) و این که (sig) کمتر از پنج درصد می‌باشد، فرض خطی بودن رابطه بین دو متغیر تایید می‌گردد. در خروجی جدول شماره (۲) و در ستون (B)، به ترتیب مقدار ثابت و ضریب متغیر مستقل در معادله رگرسیون ارائه شده است و این معادله به صورت زیر می‌باشد:

$$\text{Policyofprofit} = 7.579 - .278 \cdot \text{Dividend} + \text{eit}$$

طبق خروجی نگاره شماره (۲)، بقیه ستون‌های این نگاره شامل معیار ضرایب ستون (B)، آماره تی استیودنت (t) و سطح معناداری آزمون (sig)، است که جهت آزمون فرض تساوی هر یک از ضرایب ستون (B)، با عدد صفر به کار می‌رود. از آنجایی که در این خروجی، (sig=0) آزمون تساوی ضریب رگرسیون و مقدار ثابت، برابر با صفر و کوچکتر از پنج درصد است. بنابراین فرض تساوی این دو ضریب با صفر رد می‌شود و نباید آن‌ها را از معادله رگرسیون حذف کرد.

۳-۵- آزمون فرضیه اصلی تحقیق:

طبق جدول شماره (۳) ضریب همبستگی پیرسون بین دو متغیر نرخ مالیات‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود سهام بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برابر با (812a). است. این عدد در سطح خطای ۵٪ رابطه

معنی‌داری را بین دو متغیر نرخ مالیات‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود سهام بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را نشان می‌دهد.

جدول ۳

Variables Entered/Removed ^b						
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method			
1	Taxa	.	Enter			
a. All requested variables entered.						
b. Dependent Variable: DistributionofProfitsDividend						
Model Summary ^b						
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson	
1	.812a	.659	.659	.13585	1.824	
a. Predictors: (Constant), Tax						
b. Dependent Variable: DistributionofProfitsDividend						
ANOVA ^b						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	66.473	1	66.473	3601.919	.000a
	Residual	34.381	1863	.018		
	Total	100.854	1864			
a. Predictors: (Constant), Tax						
b. Dependent Variable: DistributionofProfitseDividend						
Coefficients a						
Model		Un standardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3.403	.003		1054.880	.000
	Tax	.087	.000	.812	60.016	.000
a. Dependent Variable: Distribution of Profits Dividend						
Residuals Statistics ^a						
		Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value		3.2226	4.1591	3.4456	.18884	1865
Residual		-.44859	.44648	.0014	.13581	1865
Std. Predicted Value		-1.181	3.778	.0048	1.000	1865
Std. Residual		-3.302	3.287	.0059	1.000	1865
a. Dependent Variable: DistributionofProfitsDividend						

بنابراین می‌توان بیان نمود، از آن‌جا که (sig) کمتر از پنج درصد است، فرض H_0 در سطح خطای پنج درصد رد می‌شود و وجود همبستگی بین این دو متغیر تایید می‌شود. مقدار آماره دوربین - واتسون طبق جدول شماره (۳)، مقدار آن برابر (1.824) می‌باشد و این عدد نشان می‌دهد که خطاها از یکدیگر مستقل هستند و بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد و فرض همبستگی بین خطاها رد می‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. با توجه به خروجی (ANOVA) و این که (sig) کمتر از پنج درصد می‌باشد، فرض خطی بودن رابطه بین دو متغیر تایید می‌گردد. در خروجی نگاره شماره (۳) و در ستون (B)، به ترتیب مقدار ثابت و ضریب متغیر مستقل در معادله رگرسیون ارائه شده است و این معادله به صورت زیر می‌باشد:

$$\text{Distribution of Profits Dividend} = 3.403 + 0.087 \cdot \text{Taxi} + \text{eit}$$

طبق خروجی نگاره شماره (۳)، بقیه ستون‌های این نگاره شامل معیار ضرایب ستون (B)، آماره تی استیودنت (t) و سطح معناداری آزمون (sig)، است که جهت آزمون فرض تساوی هر یک از ضرایب ستون (B)، با عدد صفر به کار می‌رود. از آنجایی که در این خروجی، (sig=0) آزمون تساوی ضریب رگرسیون و مقدار ثابت، برابر با صفر و کوچکتر از پنج درصد است. بنابراین فرض تساوی این دو ضریب با صفر رد می‌شود و نباید آن‌ها را از معادله رگرسیون حذف کرد.

۶- بحث و نتیجه‌گیری

خلاصه نتایج مربوط به فرضیه‌هایی که در این پژوهش تدوین گردیده و آزمون‌های آماری بر روی آن‌ها صورت گرفته است به تفکیک به توصیف و بررسی رابطه آن‌ها می‌پردازیم که به شرح شامل موارد زیر است:

نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق دیگر که توسط شورورزی و همکاران در سال (۱۳۸۹)، که به بررسی ارتباط بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود پرداختند قابل مقایسه می‌باشد. البته نتایج تحقیق آنها با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد. زیرا شورورزی و همکاران (۱۳۸۹)، طی پژوهشی ارتباط بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود را بررسی کردند. در این پژوهش ارتباط بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که در حالت کلی بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود ارتباط مستقیمی وجود دارد و همچنین بررسی صنایع موید این نکته بود که در صنایع خودرو و ساخت قطعات، سیمان و کاشی بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و سیاست تقسیم سود ارتباط مستقیمی وجود دارد (شورورزی و همکاران، ۱۳۸۹). به طور کلی نتایج تحقیق حاضر در بخش تحقیقات انجام شده خارجی با نتایج تحقیق انجام

شده توسط آقای ابر و همکاران در سال (۲۰۱۰)، که در پژوهشی خود به بررسی تأثیر فرصت‌های سرمایه‌گذاری و منابع تأمین مالی بر خط‌مشی تقسیم سود پرداختند قابل مقایسه می‌باشد. البته نتایج تحقیق آنها با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد. زیرا ابر و همکاران (۲۰۱۰)، در پژوهشی به تأثیر فرصت‌های سرمایه‌گذاری و منابع تأمین مالی بر خط‌مشی تقسیم سود پرداختند.

۷- پیشنهادات تحقیق:

۷-۱- پیشنهادات کاربردی براساس نتایج تحقیق:

۱- با توجه به رابطه مطلوب تعیین شده برای فرضیه فرعی اول تحقیق که نتایج مربوط به آزمون فرضیه نشان داد که نرخ مالیات بر درآمد بر میزان تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر دارد، سعی گردد که با انجام تغییرات (افزایش یا کاهش) فعالیت‌ها که در نهایت منجر به تغییر در سطح یا فعالیت‌ها یا در سطح نرخ مالیات بر درآمد شرکت‌ها تغییراتی بوجود آورند که این تغییرات بتوانند در میزان تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیرگذاری مطلوبی داشته باشند یا ایجاد نمایند.

۲- با توجه به رابطه مطلوب تعیین شده برای فرضیه فرعی دوم تحقیق که نتایج مربوط به آزمون فرضیه نشان داد که میزان سود بانک‌ها بر خط‌مشی تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر دارد، سعی گردد که با انجام تغییرات (افزایش یا کاهش) فعالیت‌ها که در نهایت منجر به تغییر در سطح یا در سطح یا میزان سود بانک‌ها می‌شود که این اثر می‌تواند بر خط‌مشی تقسیم سود بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیرگذاری مطلوبی داشته باشند یا ایجاد نمایند.

۷-۲- پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

با توجه به گسترش روزافزون بازار سرمایه و بخصوص بازار بورس اوراق بهادار تهران و اهمیت آن، کماکان موضوع‌های گوناگونی در این زمینه وجود دارند که برای انجام پژوهش‌های آینده می‌توانند با اهمیت باشند. بنابراین، به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود که:

۱- به بررسی رابطه بین جریانات نقدی عملیاتی و سود حسابداری را برای ارزش‌گذاری سهام شرکت پرداخته شود. که آیا بین آن دو متغیر رابطه‌ای وجود دارد یا خیر؟ و میزان و شدت این رابطه بین این متغیرهای مذکور چقدر می‌باشد. و همچنین نتایج تحقیق آنها در این بخش با نتایج تحقیق حاضر مورد مقایسه قرار بگیرد.

۲- به بررسی رابطه بین ترکیب هیئت مدیره و ساختار مالکیتی بر سیاست‌های تقسیم سود را در شرکت‌های فعال در بازار بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شود. که آیا بین آن دو متغیر، رابطه‌ای وجود دارد یا خیر؟ و میزان و شدت این رابطه بین این متغیرهای مذکور چقدر می‌باشد. و همچنین نتایج تحقیق آنها در این بخش با نتایج تحقیق حاضر مورد مقایسه قرار بگیرد.

منابع فارسی

۱. اسدی، غلامحسین؛ سعید عزیزی بصیر (۱۳۸۷)، «بررسی ارتباط سودآوری و نقدینگی در شرکت‌ها و تأثیر آن بر سود تقسیمی»، فصلنامه پیام مدیریت، شماره ۲۸.
۲. اسلامی‌بیگدلی، غلامرضا؛ بیگدلو، مهدی (۱۳۸۵)، همسنجی بازده و ریسک فرصت‌های جایگزین سرمایه‌گذاری در ایران، فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۴.
۳. آزادور، ایمان (۱۳۸۶)، بررسی ارتباط بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد نیشابور.
۴. برارنیادبی، قربان (۱۳۸۳)، بررسی عوامل مؤثر بر سیاست سود تقسیمی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۰ پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه مازندران.
۵. تالانه، عبدالرضا (۱۳۷۰)، بررسی سیاست‌ها و خط‌مشی‌های تقسیم سود در ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی.
۶. حجازی، رضوان؛ قیطاسی، روح‌اله؛ مسجدموسورس، میرسجاد؛ رضایی، ساجده (۱۳۹۰)، اثر خط‌مشی تقسیم سود بر تغییرپذیری قیمت سهام، پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، سال سوم، شماره ۱۱.
۷. جهانخانی، علی؛ عبدالله‌زاده، فرهاد (۱۳۷۲)، نقدی بر چگونگی قیمت‌گذاری سهام در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات مالی، زمستان؛ جلد ۱. شماره ۱.

8. Abor, J., Godfred, A., (2010). "Investment Opportunities, Corporate Finance, and Dividend Payout Policy", Economics and Finance Vol 27, No 3.
9. Afza, T., Mirza. H., (2010). "Ownership Structure and Cash Flows As Determinants of Corporate Dividend Policy in Pakistan", International Business Research, Vol 3, No 3.

10. AL-Deehani T. M. (2003), "Determinants of Dividend Policy: The Case of Kuwait," *Journal of Economic & Administrative Sciences*, Vol.19, No.2,(December), pp. 59-76.
11. Aleen, F., R . Michaely ,(2002), "Payout Policy", [www. ssrn. com](http://www.ssrn.com).
12. Anil, K., Kapoor, S.,(2008). "Determinants of Dividend Payout Ratios-A Study of Indian Information Technology Sector", *International Research Journal of Finance and Economics Issue 15*.
13. Baltagi, B. H, (2005),. *Econometric Analysis of Panel Data*. John Wiley and Son.
14. Baker, H. K., Farrelly, G. E., and Edelman, R. B., (1985), "A Survey of Views on Dividend Policy, " *Journal of Financial Management*, Vol. 14, pp.78-84.
15. Baker, H. K., E. T. Veit, and G. E. Powell, (2001), Factors Influencing Dividend Policy Decisions of Nasdaq firms, *Financial Review* 36, 19-37.
16. Beaver, W.H., M . B., Barth, W .R. Landsman, (2005),. "Accruals, Accounting-Based Valuation Models, and The Prediction of Equity Values", [www. ssrn.com](http://www.ssrn.com).
17. Baker H.K., G.E. Powel and T. veit(2002) "Revisiting Managerial Perspectives on Dividend Policy", *Journal of Economics and Finance*, Volume 26, Number 3.
18. Barclay, M. J., C. W. Smith and R.L.Watts (1995) "The Determinant of Corporate Leverage, Dividend Policies", *Journal of Applied Corporate Finance*.